

การพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
The Developing of Models of Knowledge Management on Academic
Affairs Administration in the Opportunity Expansion Schools under
the Office of the Basic Education Commission

ปิยภัทร ทองพรม*, ภารดี อนันต์นาวิ, สถาพร พุทธิพิฏกุล

Piyapatr Thongprom, Paradee Anannawee, Sataporn Pruettikul

สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

Administration, Faculty of Education, Burapha University, Chonburi 20131 Thailand

*Corresponding author E-mail: sta_sss@hotmail.com

(Received: June 29 2019.; Revised : July 20 2019.; Accepted : July 26 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) และการสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กับกลุ่มผู้บริหารและครู โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกอย่างเจาะจง จำนวน 6 โรงเรียน กรอบแนวคิดในการพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการ 2) พัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน 3) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 8 คน และศึกษาความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ปฏิบัติในสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 104 คน สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มี 39 ประเด็น (2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มี 47 ประเด็น (3) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มี 33 ประเด็น (4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามี 30 ประเด็น (5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มี 32 ประเด็น (6) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มี 34 ประเด็น (7) ด้านการนิเทศการศึกษา มี 27 ประเด็น โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) ขั้นการกำหนดความรู้ (2) ขั้นการสร้างและแสวงหาความรู้ (3) ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ (4) ขั้นการจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ (5) ขั้นการนำความรู้ไปใช้

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 7 ด้านไปใช้ปฏิบัติในสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 5 ขั้นตอน ในการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการ ในการนำไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบ, การจัดการความรู้, การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา,
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purpose of this research was to develop a model of knowledge management on academic affairs administration in the opportunity expansion schools under the Office of the Basic Education Commission by applying Mixed Methods methodology with 3 processes ; 1) documentary analysis and in-depth interviews about current conditions, knowledge management problems on academic affairs administration in educational opportunity expansion schools with the group of administrators and teachers in the 6 schools a purposive sampling and a conceptual framework for developing knowledge management models on academic affairs administration, 2) developing the model by using Delphi technique with a group of 17 experts and 3) investigating suitability and checking the and feasibility of the model by using focus group discussions with 8 people and studying the feasibility of applying the model in practice by using a feasibility questionnaire to collect data from the school administrators and the teachers in the 6 sample groups totaling 104 people. The statistics used in the research consisted of average (\bar{X}), standard deviation (S.D), frequency and percentage (Percentage).

The research found that

1. The models of knowledge management academic affairs administration in the opportunity expansion schools under the Office of the Basic Education Commission included 7 aspects as follows; 1) Development of school curriculum consisting 39 topics, 2) Learning process development consisting 47 topics, 3) Measurement and evaluation, evaluation and transfer of learning results consisting 33 topics, 4) Research for the development of educational quality consisting 30 topics, 5) Development innovative media and technology for education consisting 27 topics, 6) Development of learning resources consisting 39 topics and 7) Educational supervision consisting 27 topics. These processes were conducted with 5 steps : 1) determining knowledge, 2) creating and seeking knowledge, 3) exchanging knowledge, 4) knowledge storage system and 5) applying knowledge.

2. The results of the examination of the investigation feasibility suitability of the implementation of the form in educational opportunity expansion schools under the office of Basic Education Commission as follows; the models of knowledge management on academic affairs administration in educational opportunity expansion schools under the Office of the Basic Education Commission were suitable appropriated. The possibility of applying 7aspects for the models of knowledge management academic affairs administration in educational opportunity expansion schools under the Office of the Basic Education Commission to practice in schools by using the 5 steps of knowledge management academic affairs administration was at the highest level.

Keywords : Model, Knowledge Management, Academic Affairs Administration, Educational Opportunity Expansion Schools, Office of the Basic Education Commission

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ท่ามกลางกระแส แห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้นี้ พบว่า มีข้อมูลข่าวสารเกิดขึ้น อย่างมากมาย ทำให้เกิดสังคมที่เรียกว่า สังคมแห่งความรู้ (Knowledge Society) ซึ่งยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ หน่วยงาน ราชการต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ และวิธีการทำงาน มิฉะนั้นสังคมไทยจะไม่สามารถแข่งขันในสังคมโลกได้ (วิจารณ์ พานิช, 2547: 2)

กระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพและสร้าง โอกาสทางการศึกษาให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต “ยึดคนเป็น ศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัยใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม และจริยธรรม มีจิตสำนึกของความเป็นไทย เป็นพลเมืองที่ดี ตระหนักและรู้คุณค่าของขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ที่ดีงาม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และได้จัดทำแผนพัฒนา การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างศักยภาพ การแข่งขันของประเทศ ที่ต้องมียุคความรู้ ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตอบสนองต่อ การพัฒนาคุณภาพ และส่งเสริมสนับสนุนการถ่ายทอดองค์ความรู้ ที่มีอยู่ ให้เป็นองค์ความรู้ขององค์กรหรือหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559: 10) นโยบาย ของสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี งบประมาณ 2560 เกี่ยวกับการเร่งรัดปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบและกระบวนการจัดการ การศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ทันโลก ทันเหตุการณ์ ให้สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม มีจุดเน้นด้านบุคลากร ทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ตรงตามความต้องการ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องออกแบบการจัดการอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพตามขนาดและความพร้อมของสถานศึกษา

จากปัญหาดังกล่าวพบว่า การประเมินคุณภาพภายนอก ของสถานศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษาในรอบสามซึ่งเป็นการประเมินผลจากร่องรอยหลักฐาน ของการบริหารจัดการจนเกิดองค์ความรู้ที่อยู่กับสถานศึกษา ความรู้ ในตัวครู ผู้เรียนและผู้บริหารที่เป็นเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ ของสถานศึกษาทั้งระบบ พบว่า ผลประเมินคุณภาพรอบสาม (2554-2558) ประจำปีงบประมาณ 2554 ในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาเข้ารับการประเมินทั้งหมด 7,985 แห่ง จากที่ต้องประเมิน 34,404 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานใน ระดับดีมาก 333 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.17 ระดับดี 5,357 คิดเป็น

ร้อยละ 67.09 และไม่รับรองมาตรฐาน 2,295 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 28.74 เมื่อวิเคราะห์ผลประเมินตามสังกัด พบว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก 288 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.09 ระดับดี 4,635 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 65.82 และสถานศึกษา ที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน 2,119 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30.09 เมื่อวิเคราะห์ตามภูมิภาค พบว่า สถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรอง ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกและภาคใต้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา, 2555 : 19)

จากการสำรวจข้อมูลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า จำนวนผู้เรียนในสถานศึกษาลดลงทุกปี เนื่องจากโครงสร้าง ประชากรวัยเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวโน้มลดลง ประกอบกับผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษา ขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมมีคุณภาพ ปัญหาสำคัญของโรงเรียน คือ คุณภาพของผู้เรียนค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษา ระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนขาดความพร้อมด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ตรงสาขาวิชาเอก ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน และ วัสดุอุปกรณ์ เงินอุดหนุนจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีจำนวน น้อยลงทุกปีตามจำนวนนักเรียนที่มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ สอดคล้อง กับแนวคิดของประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2555: 5) กล่าวถึง ความสำคัญของสถานศึกษาที่มีต่อชุมชนไว้ว่า โรงเรียนเป็น มากกว่าโรงเรียน เพราะเป็นองค์ประกอบโครงสร้างพื้นฐานของ ชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกันทั้งบ้าน วัด ชุมชน ซึ่งมีผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตของชุมชน ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี ในขณะที่สถานศึกษา ก็เผชิญกับปัญหาการบริหารจัดการด้านต่างๆ หลายประการ เช่น บุคลากรย้าย ลาออก หรือเกษียณอายุราชการ และไม่ได้รับอัตรา ทดแทนคืน หรือได้รับแต่ล่าช้า ส่งผลกระทบต่อองค์กร ดังนั้น จากแนวคิดที่มุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้มากแต่เพียงอย่างเดียว จึงไม่น่าจะเป็นแนวทางที่เหมาะสม สถานศึกษาต้องบริหารจัดการ ความรู้ภายในองค์กรให้เป็นระบบเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมี คุณลักษณะของบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ต่อเนื่อง และ ถ่ายทอดส่งต่อความรู้ให้อยู่คู่องค์กร เพื่อตอบสนองการปฏิบัติงาน การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพ ในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 3) จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา ที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้ เกิดความรู้และทักษะดังกล่าว โดยงานวิชาการถือว่าเป็นงานหลัก ของสถานศึกษาที่จะทำให้บรรลุความมุ่งหมายของหลักสูตร และ งานวิชาการที่เป็นลักษณะงานส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของ ผู้เรียน ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศ การศึกษา จากภารกิจและความสำคัญของงานวิชาการ สถานศึกษา จึงจำเป็นต้องจัดการความรู้กับงานวิชาการเป็นอันดับแรก เพื่อให้ทุกคนมีการสร้างความรู้ และใช้ความรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็น บุคคลแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะนารถ บุญมีพิพิธ (2551: 6) ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดการ ความรู้เพราะการจัดการความรู้ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และเป็น ความรู้ที่มีค่า

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาดังกล่าวจะพบว่า สภาพ ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำเป็นต้องมี การจัดการความรู้ที่มีคุณภาพ โดยนำกระบวนการจัดการความรู้ ที่เป็นการสกัดความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) และความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) ถ่ายทอดให้อยู่คู่กับ องค์กรด้วยรูปแบบวิธีการที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นระดับที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาทักษะและการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการ เรียนรู้ทางสังคมพื้นฐาน การพัฒนาคุณภาพชีวิต และความสมดุล ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษา ที่มุ่งวางรากฐาน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 3) เป็นระดับการศึกษาที่มีความ สำคัญในการสร้างเยาวชนคุณภาพสู่สังคม ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้อง จะต้องวางรากฐานแนวทางการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ ทัวถึงเพื่อพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้วย การจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความสำคัญของกระบวนการจัดการความรู้ และอีกทั้งสภาพปัจจุบัน และปัญหาของการจัดการเรียนรู้ ที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะ ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะนำไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของ สถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และพัฒนาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงาน วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดดังนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่

1. ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6 แห่ง โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่ได้รับรางวัล พระราชทานระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่มีการสอบวัดผลระดับชาติดีเด่น จำนวน 2 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รอบสาม อยู่ในระดับคุณภาพดี และดีมากทุกมาตรฐาน จำนวน 2 โรงเรียน
2. ผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิค เดสฟาย จำนวน 17 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาให้ครอบคลุมการพัฒนา รูปแบบจากกลุ่มบุคคล 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) นักวิชาการผู้มีความรู้ ด้านการจัดการความรู้ จำนวน 3 คน 2) ผู้มีประสบการณ์ด้าน การจัดการความรู้ในหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จสามารถ เป็นแบบอย่างได้ จำนวน 3 คน 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มี ผลงานคุณภาพเชิงประจักษ์ในการจัดการความรู้ การบริหารงาน วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน 4) ผู้มีส่วน ในการกำหนดแนวนโยบายและกำกับติดตามคุณภาพการบริหาร จัดการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6 คน

3. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 8 คน และศึกษาความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ปฏิบัติในสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถามความเป็นไปได้เก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 104 คน

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

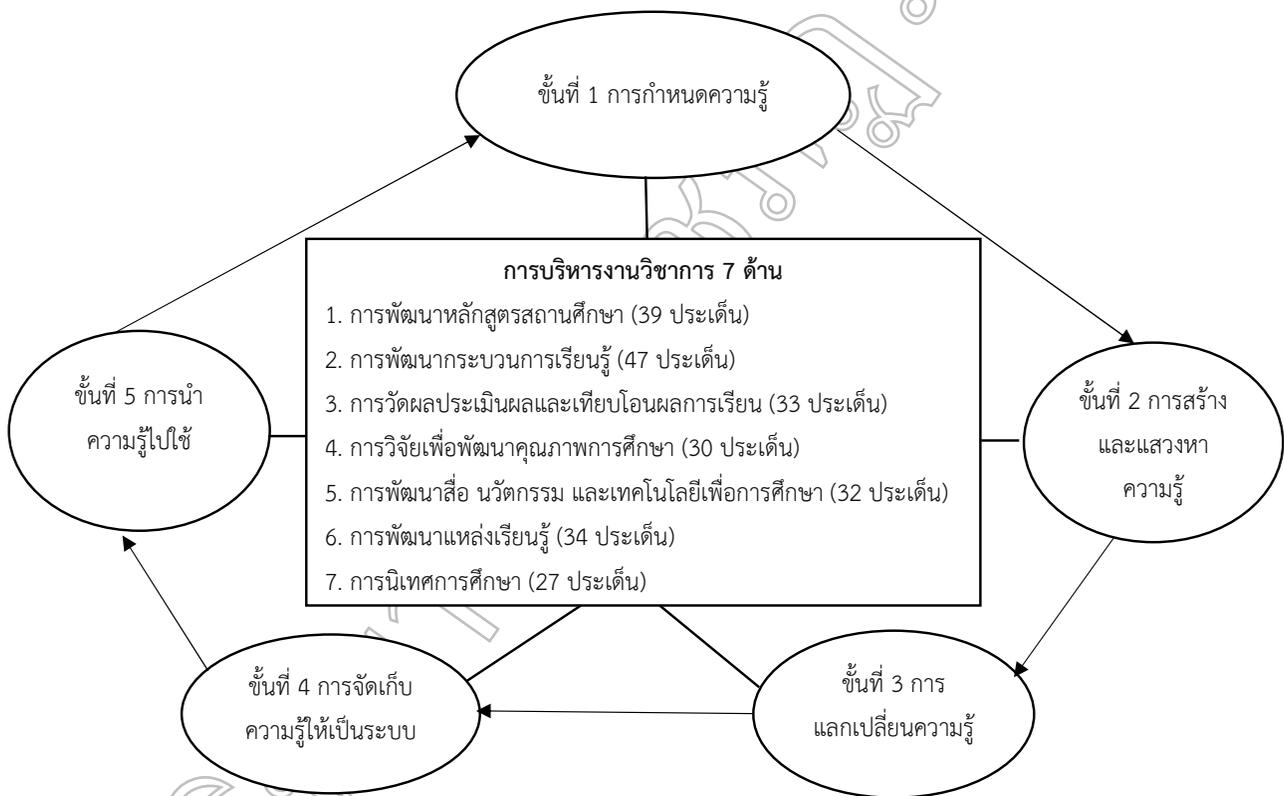
นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแต่ละขั้นตอนไปปรึกษาประธานและคณะกรรมการผู้ควบคุมคุณภาพ เพื่อร่วมอภิปรายสรุปผลแต่ละขั้นตอน ทำเป็นแบบสอบถามฉบับใหม่แล้วไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของภาษาที่ใช้เป็นรายข้อ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้ (+1) เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา (0) เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา

(-1) เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่ตรงกับเนื้อหา นำคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ (Item Objective Congruence หรือ IOC) คัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ไว้เป็นแบบสอบถาม โดยในแบบสอบถามฉบับนี้มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นำไปเก็บข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.1 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการความรู้

ที่	รูปแบบที่ปรับแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
1	การกำหนดความรู้ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา	สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการความรู้ การบริหารงานวิชาการตามข้อมูล เชิงประจักษ์และมีความเหมาะสมมากที่สุด
2	การสร้างและแสวงหาความรู้ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา	สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการความรู้ การบริหารงานวิชาการตามข้อมูล เชิงประจักษ์และมีความเหมาะสมมากที่สุด
3	การแลกเปลี่ยนความรู้ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา	สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการความรู้ การบริหารงานวิชาการตามข้อมูล เชิงประจักษ์และมีความเหมาะสมมากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ) ตารางสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการความรู้

ที่	รูปแบบที่ปรับแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
4	การจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ	
	1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการความรู้
	2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	การบริหารงานวิชาการตามข้อมูล
	3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	เชิงประจักษ์และมีความเหมาะสมมากที่สุด
	4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	
	5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	
	6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	
	7. การนิเทศการศึกษา	
5	การนำความรู้ไปใช้	
	1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	
	2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	
	3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการความรู้
	4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	การบริหารงานวิชาการตามข้อมูล
	5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	เชิงประจักษ์และมีความเหมาะสมมากที่สุด
	6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	
	7. การนิเทศการศึกษา	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการความรู้ การบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ 5 ชั้น สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการความรู้ การบริหารงานวิชาการตามข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความเหมาะสมมากที่สุด

2.2 ผลความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนความเหมาะสมในการนำรูปแบบการจัดการความรู้ การบริหารงานวิชาการ ไปใช้ปฏิบัติในสถานศึกษาจากความคิดเห็นจากผู้บริหารและครู

ข้อที่	ประเด็นการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ค่าการประเมิน (n=104)	ผลการประเมินความเหมาะสม
		(\bar{X})	S.D.
1.	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.54	0.28
2.	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.55	0.24
3.	ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	4.56	0.35
4.	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.55	0.33
5.	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.58	0.24
6.	ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.58	0.26
7.	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.58	0.28
	รวม	4.56	0.28

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ปฏิบัติในสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ที่ 4.56 ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.28 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ที่ 4.54 ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.28 (2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ที่ 4.55 ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.24 (3) ด้านการวัดผลประเมินผลเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ที่ 4.56 ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.35 (4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ที่ 4.55 ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.33 (5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ที่ 4.58 ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.24 (6) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ที่ 4.58 ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.26 (7) ด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ที่ 4.58 ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.28

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ผลการพัฒนาแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานวิชาการ ทั้ง 7 ด้าน โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 5 ขั้น มีความเหมาะสม ดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ใช้กระบวนการจัดการความรู้ 5 ขั้น จำนวน 39 ประเด็น ทำให้เกิดกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติตามในแต่ละขั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละกิจกรรมได้ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรที่ชัดเจนเริ่มจากการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมชุมชนและท้องถิ่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อม ประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดย

การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรอย่างเหมาะสม ดำเนินการนี้สอดคล้องตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร อีกทั้งปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม ดังที่บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544: 15) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย รวมถึงการผลิตเอกสารต่างๆ สำหรับผู้เรียนด้วยสอดคล้องกับฉันทรา จันทร์ดา (2561: 9) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการทำให้มีหรือส่งเสริมให้ครูศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู ส่งเสริมให้ครูพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น วิเคราะห์หลักสูตรเพื่อนำไปใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ออกมา เพื่อให้มีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตร การจัดทำมีการนิเทศติดตาม และ ประเมินผลการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาศรี พิทยานวอน (2559: 121) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 5 ขั้น 47 ประเด็น ทำให้เกิดกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติตามในแต่ละขั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละกิจกรรมได้ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระ และหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ผักทักกะ กระบวนการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์และการปฏิบัติจริง ปลูกฝังให้ผู้เรียนรักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ เน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร ดังที่นวลจิตต์ เขาวดีศิริพิงศ์ (2545: 9) ที่กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและ

ตลอดชีวิต สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 20-21) ที่กล่าวว่า การจัดการระบบการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญ ในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำหรับ พัฒนาเด็กและเยาวชน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตาม เป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย

1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผล การเรียน ใช้กระบวนการจัดการความรู้ 5 ชั้น 33 ประเด็น ทำให้เกิดกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติตามในแต่ละขั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละกิจกรรมได้ ทั้งนี้ เนื่องจากสถานศึกษากำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน ครูจัดทำแผน การวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชา สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผล การเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการ ปฏิบัติผลงาน รวมทั้งพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้ มาตรฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของเดือนใจ รักษาพงศ์ (2551: 79) ทำการศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยกระบวนการ วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรีย์ บุญรักษา (2560: 110) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ในสังกัดเมืองพัทยา: กรณีศึกษาโรงเรียนเมืองพัทยา 7 (บ้านหนอง พังแค)

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ใช้กระบวนการจัดการความรู้ 5 ชั้น 30 ประเด็น ทำให้เกิด กระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติตามใน แต่ละขั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละกิจกรรมได้ ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษากำหนดความรู้ด้านารวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยผู้บริหารกำหนดให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและการพัฒนา คุณภาพงานวิชาการในภาพรวมและพัฒนาการเรียนรู้อให้แต่ละกลุ่ม สาระการเรียนรู้ ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยของครู ผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังที่พิชิต ฤทธิจรรูญ (2544 : 24) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่ครูได้แสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรม ทางเลือกในการแก้ปัญหา

เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ผู้เรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง (2550: 180-181) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา ใช้กระบวนการจัดการความรู้ 5 ชั้น 32 ประเด็น ทำให้ เกิดกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติตามใน แต่ละขั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละกิจกรรมได้ ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษากำหนดให้ครูศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้ สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ครูผลิตและพัฒนา สื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งจัดหาสื่อ และเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และประสานความร่วมมือ ในการผลิต จัดหา พัฒนา และการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอนกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครั วองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่ อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้ง นำสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาที่ครูสร้างขึ้นไป เผยแพร่ สู่สาธารณชน ดังที่มนตรี แย้มกสิกร (2547: 34) กล่าวว่า นวัตกรรมหรือนวัตกรรมทางการศึกษา เป็นความคิดหรือ ความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงภายในระบบการศึกษา อันกระทำ ไปด้วยความตั้งใจมุ่งมั่น ที่จะปรับปรุงระบบการศึกษานั้นให้ดีขึ้น หรือแก้ปัญหาทางการศึกษาให้ระบบการศึกษามีประสิทธิภาพขึ้น

1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ใช้กระบวนการจัดการ ความรู้ 5 ชั้น 34 ประเด็น ทำให้เกิดกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติตามในแต่ละขั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในแต่ละกิจกรรมได้ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาให้ความสำคัญ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดำเนินการสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง จัดทำ เอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาใน บริเวณใกล้เคียง จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้ เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เข้าร่วมกันอีกทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัด กระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังที่นิคม ทาแดง (2545: 33) กล่าวว่า แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นศูนย์รวมของวิชาความรู้เป็นทรัพยากรธรรมชาติ บุคคล สิ่งประดิษฐ์ วัตถุ อาคาร สถานที่ ซึ่งมีอยู่กระจัดกระจายทั้งในชุมชน เมือง และชุมชนชนบท อันเป็นชุมชนที่แห่งปัญญาที่แทรกซึมอยู่ ในวิถีชีวิตของมนุษย์ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ค้นพบได้โดยไม่รู้จัก

1.7 การนิเทศการศึกษา ใช้กระบวนการจัดการความรู้ 5 ขั้น 27 ประเด็น ประกอบด้วย ทำให้เกิดกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติตามในแต่ละขั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละกิจกรรมได้ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน ดำเนินการนิเทศในรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสม ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา รวมทั้งติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ การจัดระบบนิเทศกับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ดังที่วัชรา เล่าเรียนดี (2550: 3) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้ให้การนิเทศหรือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิผลในการเรียนของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐชา จันทร์ดา (2561: 217) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดชลบุรี

2. ผลการวิจัยเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ากระบวนการจัดการความรู้ทั้ง 5 ขั้น สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการตามข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้ง 7 ด้าน และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ที่ 4.56 ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.28 ดังนี้

2.1 ขั้นการกำหนดความรู้ มีความเหมาะสมที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากขั้นการกำหนดความรู้เป็นการระบุหรือกำหนดประเด็นความรู้ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่จะสร้างหรือพัฒนาสถานศึกษาให้มีผลลัพธ์ที่ต้องการ สถานศึกษาจึงต้องออกแบบกลไกที่ต้องการเกี่ยวกับความรู้ที่ต้องมีและต้องพัฒนา ทั้งจากภายในและภายนอกสถานศึกษา ทั้งปัญหาและโอกาสที่จะสามารถนำมาใช้ในการพัฒนา ดังที่วิจารณ์ พานิช (2547: 19) กล่าวว่า การกำหนดความรู้ที่ต้องการใช้ (Define) เป็นการนำความมุ่งมั่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กรมากำหนดความรู้ เพื่อให้การจัดการความรู้มีจุดเน้น ไม่สะเปะสะปะ สอดคล้องกับ วิลาวัลย์ มาคूम (2549: 49) กล่าวว่า การกำหนดความรู้ เป็นการกำหนดองค์ความรู้ที่องค์กรต้องการ และปฏิมา พุฒตาลดง (2558: 13) ที่กล่าวว่า การกำหนดความรู้ เป็นการนำความรู้ มุ่งมั่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรมากำหนดความรู้

ที่ต้องการใช้เพื่อให้การจัดการความรู้มีจุดเน้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ จั๊พีษฐ์ (2559: 105) การกำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้ (Knowledge Vision) ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นการศึกษาและกำหนดเพื่อสร้างความชัดเจนในเป้าหมายของการจัดการความรู้ ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ว่าเป็นเรื่องอะไร และอยู่ในขั้นตอนใดของกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 ขั้นการสร้างและแสวงหาความรู้ มีความเหมาะสมที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างและแสวงหาความรู้เป็นขั้นตอนของกิจกรรมการหาข้อมูล บุคลากรศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ที่หลากหลาย เช่น การศึกษาหาความรู้ตนเอง ฝึกอบรม เข้าร่วมสัมมนา ประชุม เรียนจากประสบการณ์ตรงและการลงมือปฏิบัติ ใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ภายในหรือภายนอกสถานศึกษา กลั่นกรองและหลอมรวมเป็นองค์ความรู้ใหม่ เพื่อที่จะสามารถนำกลับไปใช้ในการพัฒนางาน พัฒนาความรู้ที่มีอยู่ ต่อยอดความรู้ หรือเป็นการยกระดับความรู้และสรุปความรู้เดิมของตนเองเทียบเคียงกับองค์ความรู้ใหม่ เพื่อให้บุคลากรเกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองมีความคิดสร้างสรรค์สร้างความรู้ใหม่และนวัตกรรมใหม่ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548: 15) ที่กล่าวว่า การสร้างและแสวงหาความรู้ เป็นการสร้างความรู้ใหม่ การแสวงหาความรู้จากภายนอก รักษาความรู้เก่า กำหนดความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้ว สอดคล้องกับ Marali (2001: 32) ที่กล่าวว่า การสร้างและแสวงหาความรู้ใหม่ ความรู้ที่องค์กรมีอยู่เมื่อนานไปแล้วจะเก่า และใช้ประโยชน์ไม่ได้ อาจไม่ทันสมัยหรือบริบทขององค์กรเปลี่ยนแปลงไปไม่เหมาะสมกับความรู้เดิม การแสวงหาความรู้ใหม่ อาจเริ่มจากความรู้ที่ฝังลึกในคน ที่อยู่ในองค์กรมีลักษณะเป็นพลวัต ซึ่งต้องมีการดำเนินการอยู่เสมอ เพราะความรู้เกิดขึ้นใหม่ทุกวัน

2.3 ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ มีความเหมาะสมที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการขยายความรู้เพื่อให้บุคคลได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน แบ่งปันความรู้ที่มีอยู่ในตนเองหรือศึกษาค้นคว้าจากบุคคล จากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ โดยใช้เครื่องมือต่างๆ ในการค้นหา แบ่งปันความรู้จนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และใช้ความรู้ในการพัฒนาซึ่งนำไปสู่การจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ การแลกเปลี่ยนความรู้ทำได้หลายวิธี อาจจัดทำเป็นเอกสาร ฐานความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือเป็นการถอดความรู้ กิจกรรมกลุ่มคุณภาพ นวัตกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ และระบบพี่เลี้ยง การสับเปลี่ยนงาน การยืมตัว เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ การอบรม การประชุมสัมมนา การสร้างเครือข่ายการประชุมทางไกล และการนิเทศติดตามงาน ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2547: 19) กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share) เป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะแต่ละคนมี

มุมมองต่อความรู้ไม่เหมือนกันต้องมาแลกเปลี่ยน มิฉะนั้นจะเก็บอยู่ภายในตัว ไม่มีการยกระดับความรู้ ถ้าขาดการแลกเปลี่ยน ความรู้ที่มีอยู่จะเก่า ล้าสมัยอย่างรวดเร็วไม่องงามยิ่งแลกเปลี่ยนมากก็ยิ่งได้กำไรมาก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ยากที่สุดเพราะคนไม่ยอมแลกเปลี่ยน กลัวขาดทุน กลัวเสียเปรียบ ต้องสร้างเงื่อนไขและกติกาที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการแบ่งปันให้เกิดประโยชน์แก่ผู้มีพฤติกรรมแบ่งปันความรู้ และไม่ให้ผลประโยชน์แก่ผู้มีพฤติกรรมกักตุนหรือปกปิดความรู้ การรักษาความรู้ ทั้งความรู้ที่ได้มีการบันทึกไว้ในสื่อต่างๆ และความรู้ฝังลึกในคน สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ เส็งมี (2555: 12) ได้กล่าวว่า การพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการจัดกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาเพื่อทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้แฝงเร้นหรือความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ที่จะนำไปสู่การจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2.4 ขั้นการจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ มีความเหมาะสมที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการนำความรู้ที่สร้างขึ้น หรือที่ได้มาจัดเก็บให้เป็นระบบ เพื่อให้เกิดความสะดวก และรวดเร็วต่อการนำความรู้ไปใช้ได้ตามความต้องการ โดยคำนึงถึงวิธีการเก็บรักษาบันทึกเป็นฐานข้อมูล (Database) ระบบข้อมูลสารสนเทศ หรือเป็นลายลักษณ์อักษรมีการจัดหมวดหมู่ตามองค์ประกอบ การจัดแบ่งความรู้ออกเป็นประเภทต่างๆ และการจัดทำระบบการค้นหาคำความรู้ เพื่อให้บุคคลสามารถเข้าถึงความรู้ที่ต้องการเพื่อการตัดสินใจ การแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน ดังที่บุญส่ง หาญพานิช (2547: 20) ได้กล่าวว่า การรักษาความรู้ ทั้งความรู้ที่ได้มีการบันทึกไว้ในสื่อต่างๆ และความรู้ฝังลึกในคน ให้เป็นทรัพย์สินขององค์กรและวิลาวัลย์ มาคุ้ม (2549: 51) กล่าวว่า การเก็บความรู้เป็นการนำความรู้ที่ฝังลึกในตัวคน (Tacit Knowledge) มาจัดเก็บเป็นความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) สอดคล้องงานวิจัยของศิริลักษณ์ เส็งมี (2555: 258) การจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาองค์กรในทุกเรื่อง เพราะหากทุกคนในองค์กรมีเป้าหมายเดียวกันก็จะมีทิศทาง และวิธีการในการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน มีการจัดการที่เป็นระบบการที่บุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันพัฒนากระบวนการจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสืบค้นอ้างอิงด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเก็บในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ การจัดเก็บเป็นสารสนเทศ เป็นแฟ้มจัดเก็บเอกสาร

2.5 ขั้นการนำความรู้ไปใช้ มีความเหมาะสมที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการนำความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ในสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานด้วยวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งการประเมินเพื่อการตัดสินใจ การแก้ปัญหาและการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้ที่ถูกจัดเก็บไว้จะไม่ได้ประโยชน์หากไม่มีการนำไปใช้ให้แพร่หลาย องค์กรจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นก็ต่อเมื่อความรู้มีการกระจาย และการถ่ายทอดไปอย่างรวดเร็ว เหมาะสมทั้งองค์กร ดังที่วิจารณ์ พานิช (2547: 20) ได้กล่าวว่า การประยุกต์ใช้ความรู้ (use) ทำให้เกิดผลจากการใช้ความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ พัฒนาระบบงานการทำงาน พัฒนาสมาชิก ขั้นตอนการจัดการความรู้โดยการใช้ความรู้ต้องเน้นที่การเอาความรู้มาใช้ในการทำงานให้มาก ไม่ควรเริ่มด้วยการหาความรู้มาใส่ในคอมพิวเตอร์ซึ่งเสี่ยงมากที่จะไม่เกิดประโยชน์ไม่คุ้มค่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หน่วยงานในระดับนโยบายควรมีการกำหนดให้การจัดการความรู้เป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
2. สถานศึกษาควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีรองรับการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบและการจัดเก็บเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน
3. สถานศึกษาควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้ สร้างวัฒนธรรมองค์การแห่งการเรียนรู้ให้ชัดเจน ยกย่องผู้ผลิตนวัตกรรม สนับสนุนให้บุคลากรเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง
4. สถานศึกษาควรมีการนิเทศกำกับติดตามการจัดการความรู้ด้านวิชาการและสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรมแบบออนไลน์
5. ผู้บริหารควรส่งเสริมบุคลากรเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ณัฐชา จันทร์ดา. (2561). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดชลบุรี**. ศึกษานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เตือนใจ รักษาพงศ์. (2551). **การพัฒนาแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม**. ศึกษานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระวัฒน์ เขียมแสง. (2550). **การพัฒนาแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นวลจิตต์ เขวตติรัตนพงศ์. (2545). **การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: สำนักปฏิรูปการศึกษา.
- นิคม ทาแดง. (2545). **เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- บรรพต สุวรรณประเสริฐ. (2544). **พัฒนาหลักสูตร**. เชียงใหม่: The knowledge Center.
- บุญส่ง หาญพานิช. (2547). **การพัฒนาแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปวิมา พุดตาลดง. (2558). **การพัฒนาแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่าง ในเขตภาคเหนือตอนล่าง**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ประภาศรี พิทอนวอน. (2559). **พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนำ ASEAN curriculum sourcebook ไปใช้ในสถานศึกษา สำหรับครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1**. ศึกษานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล. (2555). **มติครู: ร.ร.ขนาดเล็ก: พื้นที่เรียนรู้ของชุมชน**. มติชน. 32 (1 เมษายน): 5.
- ปิยะนารถ บุญมีพิพิธ. (2551). **การพัฒนาแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชิต ฤทธิจรรณ. (2544). **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อิงปฏิรูปการวิจัยในชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร.
- มนตรี แยมกสิกร. (2547). **การวิจัยและเทคนิคเทคโนโลยีและทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา**. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2550). **การนิเทศการสอน**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิลาวัลย์ มากุ่ม. (2549). **การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์ พานิช. (2547). **การจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ตาตุตา พับลิเคชั่น.
- ศิริลักษณ์ เส็งมี. (2555). **การพัฒนาแบบการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ศึกษานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมศักดิ์ จีพีเชษฐ์. (2559). **รูปแบบการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). **เรียนรู้...บูรณาการ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สภาพแวดล้อม.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2555). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สุรีย์ บุญรักษา. (2560). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา: กรณีศึกษา โรงเรียนเมืองพัทยา 7 (บ้านหนองพังแค)**. ศึกษานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Marali, Y. (2001). **Knowledge Management and Organizational competence**. New York: New York University Press.